

Finansy pidpriemstv: metodychni posibnyk. – K.: Kondor, 2011. – 429 s.

7. Poddierohin A. M. Finansy pidpriemstv: navchalnyi posibnyk. – K.: KNEU, 2006. – 552 s.

8. Hovorushko T. A. Finansovyi menedzhment: navchalnyi posibnyk. – K.: Mahnoliia, 2014. – 344 s.

9. Kireitsev H. H. Finansovyi menedzhment: navchalnyi posibnyk. – K.: TsUL, 2004. – 508 s.

10. Malik L.V., Pavlova K.I. Problemy finansovoho planuvannia ta biudzhetuвання. – 2013. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: [http://intkonf.org/malik-lv-pavlova-ki-problemi-finansovogoplanuvannya-tabjudzhetuвання/](http://intkonf.org/malik-lv-pavlova-ki-problemi-finansovogoplanuvannya-tabjudzhetuвання)

Рецензент: Гончаренко О.М., д. е. н., доцент, завідувач кафедри фінансового менеджменту та фондового ринку Одеського національного економічного університету

26.10.2016

УДК 653.3

Нікуліна Тетяна, Патрікан Майя

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ГАРМОНІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ І МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ЩОДО ОБЛІКУ ЗАПАСІВ

Програма реформування бухгалтерського обліку містить твердження, що перехід на міжнародні стандарти не буде суперечити національним принципам бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Проаналізувавши міжнародні та національні положення щодо запасів, ми стикнулися з низкою невирішених проблем, що викликають певні питання щодо доцільності переходу.

У статті проаналізовано основні чинники проблем, які виникають в процесі гармонізації П(С)БО 9 «Запаси» з відповідним МСБО 2 «Запаси» на сучасному етапі розвитку світової економіки. Визначено напрямки удосконалення первинного обліку реалізації готової продукції та надано пропозиції щодо поліпшення процесу

гармонізації.

Будь-який процес зміни, у тому числі процес зміни стандартів бухгалтерського обліку запасів, базується на виконанні певних функцій. Першими за значимістю функціями в системі управління обліком запасів є інформаційна та контрольна функції обліку, за допомогою, яких відбувається своєчасне забезпечення необхідною інформацією всіх рівнів управління підприємством та прийняття управлінських рішень.

Ключові слова: П(С)БО, МСБО, запаси, трансформація, гармонізація.

Никулина Татьяна, Патрикян Майя

ПРОБЛЕМНЫЕ ВОПРОСЫ ГАРМОНИЗАЦИИ НАЦИОНАЛЬНЫХ И МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ ОТНОСИТЕЛЬНО УЧЕТА ЗАПАСОВ

Программа реформирования бухгалтерского учета содержит утверждение, что переход на международные стандарты не будет противоречить национальным принципам бухгалтерского учета и финансовой отчетности. Проанализировав международные и национальные положения относительно запасов, мы столкнулись с рядом нерешенных проблем, которые вызывают определенные вопросы в плане целесообразности перехода.

В статье проанализированы основные факторы проблем, которые возникают в процессе гармонизации П(С)БУ 9 «Запасы» с соответствующим МСБУ 2 «Запасы» на современном этапе развития мировой экономики. Определены направления совершенствования первичного учета реализации готовой продукции и даны предложения по улучшению процесса гармонизации.

Любой процесс перемен, в том числе процесс изменения стандартов бухгалтерского учета запасов, базируется на выполнении определенных функций. Первыми по значимости функциями в системе управления учетом запасов является информационная и контрольная функции учета, при помощи которых происходит своевременное обеспечение необходимой информацией всех уровней управления предприятием и принятия управленческих решений.

Ключевые слова: П(С)БУ, МСФО, запасы, трансформация, гармонизация.

Nikulina Tatyana, Patrykan Mayya

ISSUES HARMONIZATION OF NATIONAL AND INTERNATIONAL STANDARDS FOR ACCOUNTING FOR INVENTORIES

Accounting Reform Program contains statements that the transition to international standards will not conflict with the national accounting principles and financial reporting. On analyzing international and national provisions on stock, we faced a number of unresolved problems that cause some questions regarding the reasonability of transition.

The article under consideration deals with the main factors of problems arising in the process of harmonization of Generally Accepted Accounting Principles (Standards) 9 "Stock" with the corresponding International Accounting Standards 2 "Stock" at the present stage of development of the world economy. There have been determined guidelines for improving primary accounting of realization of finished products and provided suggestions for improving the process of harmonization.

Any process of change, including the process of changing of stock accounting standards based on the performance of certain functions. The first most important functions in the management of stock accounting is information and accounting control functions, due to which there is carried out timely provision of necessary information to all levels of enterprise management and managerial decision making.

Keywords: Generally Accepted Accounting Principles (Standards), International Accounting Standards, inventory, transformation, harmonization.

Постановка проблеми. Підприємства як самостійні ланки економіки надають послуги, виготовляють продукцію для задоволення потреб населення і власних потреб тощо.

Головна мета кожного виробника – отримання прибутку, але досягнути її на даний час зовсім непросто, оскільки економіка нашої країни знаходиться на етапі розвитку та поглиблення міжнародних зв'язків, які, в

свою чергу, потребують досягнення і утримання довгострокових конкурентних переваг, що забезпечать фінансову стійкість підприємства як на внутрішньому так і на зовнішньому ринку і нададуть підприємству подальшу продуктивну життєдіяльність.

Отже, постають питання: як витримати конкуренцію на ринку та чиє можливість потрапити на європейський ринок нашому вітчизняному виробнику? Для їх вирішення слід визначити найважливіші показники роботи, що визначають доцільність та ефективність діяльності підприємства, а відображення їх у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності зможуть привабити іноземних інвесторів.

Враховуючи те, що Україна стала на шлях входження до ЄС, боротьби за першість на конкурентному ринку, актуальність розгляду даного питання є безумовно виправданою.

Мета дослідження полягає у вивченні шляхів гармонізації бухгалтерського обліку запасів та визначенні особливостей відображення їх у національній фінансовій звітності відповідно до міжнародних стандартів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивченням проблеми гармонізації П(С)БО 9 та МСБО 2 займалися багато вчених-економістів, зокрема, Кирилюк Б.Л., Жук В.М., Скрипник М.І., Галатенко А.М., Пилипенко К.А., Холостова А.М., Коблянська Г.Ю., Сук Л. К., Ткаченко Н. М., Швець В. Г., Голов С.Ф., Резнікова та інші науковці.

Постановка завдання. Завданням нашого дослідження є узагальнення методологічних і практичних засад бухгалтерського обліку запасів, порівняння обліку за національними та міжнародними стандартами, а також визначення доцільності переходу на міжнародні стандарти.

Виклад основного матеріалу. Україна стала на шлях європейського розвитку, що потребує суттєвих змін: реформування всіх галузей економіки, змін та удосконалення системи бухгалтерського обліку згідно із міжнародними стандартами.

Ідея гармонізації бухгалтерського обліку в рамках Європейської спільноти триває вже багато років, але ще й досі наше законодавство зустрічається з деякими невіршеними проблемами.

Суть гармонізації полягає в тому, що в кожній країні може існувати своя система бухгалтерського обліку, але вона не повинна

суперечити аналогічним стандартам країн – учасниць ЄС, тобто вони повинні знаходитись у повній гармонії між собою.

Бурхливий розвиток бізнесу і вихід на міжнародну арену вимагають наближення національної системи обліку і звітності до міжнародної. Це дозволить уникнути проблем із принципами формування собівартості запасів, алгоритмами нарахування прибутку, вибором системи оподаткування, інвестування та капіталізації зароблених за операційний період коштів між країнами.

Із зазначеними проблемами на сьогодні стикаються не лише у нашій країні. Тому на даному етапі розвитку та гармонізації національного обліку необхідно визначити протиріччя та розбіжності, що виникають на шляху гармонізації.

Вивчаючи Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» та Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси», можна відмітити, що міжнародні стандарти мають, як позитивні так і негативні риси. Ці проблеми розглядають та досліджують у своїх працях такі вчені, як Голов С.Ф., Жук В.М., Резнікова В.В., Орлова О.С., Бутинець Ф.Ф., Л.Нищенко, Я.Соколов, В.Швець та ряд інших дослідників [1].

Деякі вчені підтримують думку, що Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку охоплюють питання, які мають відношення до глобалізації, трансформації корпорацій фінансових ринків та розвитку зовнішньої торгівлі. Тому МСБО по суті використовують у трьох напрямках:

- як основу національних вимог до бухгалтерського обліку – у більшості країн;

- як початок (відправну точку) для тих країн, які тільки створюють національні стандарти;

- як засіб, що застосовується фондовими біржами та регулюючими органам, які дозволяють іноземним і вітчизняним компаніям подавати фінансові звіти відповідно до МСБО, а це, в свою чергу, дозволить досягти більших результатів, які будуть відповідати потребам ринку капіталу (насамперед, транснаціональним корпораціям).

Для визначення розбіжностей між П(С)БО 9 та МСБО 2 необхідно порівняти терміни, оцінку, визначення собівартості та інше. Порівняльне характеристику (вибіркову) наведемо у таблиці 1.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика П(С)БО 2 «Запаси» та МСБО 2 «Запаси»

П(С)БО 9	МСБО 2
1	2
Загальні положення	
Запаси - активи, які: утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством / установою.	Запаси - це активи, які: утримуються для продажу у звичайному ході бізнесу; перебувають у процесі виробництва для такого продажу або існують у формі основних чи допоміжних матеріалів для споживання у виробничому процесі або при наданні послуг.
Сфера застосування	
Норми цього стандарту не розповсюджуються на : - незавершене виробництво; - поточні біологічні активи - фінансові активи	Цей Стандарт застосовується до всіх запасів, за винятком: а) незавершеного виробництва б) фінансових інструментів в) біологічних активів, пов'язаних із сільськогосподарською діяльністю та сільськогосподарською продукцією на місці збирання врожаю
Оцінка запасів при визнанні	
- за первісною вартістю. Первісною вартістю запасів, що придбані за плату, є собівартість запасів, яка складається з таких фактичних витрат: суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю) за вирахуванням непрямих податків.	- за меншою з таких двох величин: собівартість та чиста вартість реалізації. Собівартість запасів повинна включати всі витрати на придбання, витрати на переробку та інші витрати, понесені під час доставки запасів до їх теперішнього місцезнаходження та приведення їх у теперішній стан.
Оцінка запасів при вибутті	
здійснюється за одним з таких методів: - ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів; - середньозваженої собівартості; - собівартості перших за часом надходження запасів (FIFO); - нормативних затрат; - ціни продажу.	1) метод стандартних витрат; 2) метод роздрібних цін.
Оцінка запасів на дату балансу	
за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.	чиста реалізаційна вартість.
Облік запасів, придбаних за умови відстрочення платежу	
1	2

Продовж. табл. 1

Відсутній	МСБО 23 "Витрати на позики" ідентифікує обмежені обставини, коли витрати на позики включаються в собівартість запасів та визнаються як витрати на відсотки протягом періоду фінансування.
Розкриття інформації про запаси у Примітках до фінансової звітності	
<ul style="list-style-type: none"> - методи оцінки запасів; - балансова (облікова) вартість запасів у розрізі окремих класифікаційних груп; - балансова (облікова) вартість запасів, які відображені за чистою вартістю реалізації; - балансова (облікова) вартість запасів, переданих у переробку, на комісію, в заставу; - сума збільшення чистої вартості реалізації, за якою проведена оцінка запасів. 	<ul style="list-style-type: none"> - облікові політики, прийняті для оцінки запасів, включаючи використані формули собівартості; - загальна балансова вартість запасів та балансова вартість згідно з класифікаціями, прийнятими для суб'єкта господарювання; - балансова вартість запасів, відображених за чистою вартістю реалізації мінус витрати на продаж; - сума запасів, визнаних як витрати протягом періоду; - сума будь-якого часткового списання запасів, визнана як витрати протягом періоду згідно з параграфом 34; - сума будь-якого сторнування будь-якого часткового списання, визнана як зменшення суми запасів, яка визнана як витрати періоду згідно з параграфом 34; - обставини або події, що спричинили сторнування часткового списання запасів згідно з параграфом 34; - балансова вартість запасів, переданих під заставу для гарантії зобов'язань.

Отже, визначення, які надані у МСБО 2, звучить так: «Запаси - це активи, які утримуються для продажу у звичайному ході бізнесу; перебувають у процесі виробництва для такого продажу або існують у формі основних чи допоміжних матеріалів для споживання у виробничому процесі або при наданні послуг» [4].

Щодо визначення, згідно з П(С)БО, то вони звучать майже ідентично, але мають доповнення щодо використання їх в управлінні підприємством (установою). Таке доповнення є більше конкретним і зрозумілим, оскільки процес виробництва не включає в себе реалізацію, заготівлю або збереження.

Визначення поняття чиста вартість реалізації є тотожними, що спрощує процес гармонізації.

Стосовно оцінки запасів, слід зазначити, що вона здійснюється по - різному, оскільки у МСБО 2, запаси оцінюють за меншою з таких двох величин: собівартість або чиста вартість реалізації [4].

Згідно, цього стандарту, собівартість запасів включає всі витрати: на придбання, переробку та інші витрати, понесені під час доставки запасів до їх теперішнього місцезнаходження та приведення у теперішній стан. Щодо чистої вартості реалізації, то це є попередньо оцінена ціна продажу у звичайному ході бізнесу за вирахуванням попередньо оцінених витрат на завершення та попередньо оцінених витрат, необхідних для здійснення продажу.

Відповідно до П(С)БО 9 оцінка запасів при надходженні поділяється на: придбання запасів у постачальника, вироблення власними силами, безоплатне отримання та внесення до статутного капіталу:

1) придбані (отримані) або вироблені запаси зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю.

Первісною вартістю запасів, що придбані за плату, є собівартість запасів, яка складається з таких фактичних витрат: суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю) за вирахуванням непрямих податків; суми ввізного мита; транспортно-заготівельні. У разі, якщо на момент оприбуткування запасів неможливо достовірно визначити їх первісну вартість, такі запаси можуть оцінюватися та відображатися за справедливою вартістю з наступним коригування до первісної вартості [8].

2) первісна вартість запасів, які виготовляються самостійно підприємством визнається за виробничою собівартістю, яка розраховується згідно Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [7].

3) запаси включаються до статутного капіталу за справедливою вартістю, яку погоджують із засновниками, при цьому враховують витрати, які пов'язані та включені в первісну вартість придбання таких запасів;

4) якщо запаси отримані безоплатно, то визнається їхня справедлива вартість з урахуванням усіх можливих витрат, які здійснюються при формуванні первісної вартості придбаних запасів.

Щодо оцінки запасів, на нашу думку, визначення вартості у МСБО 2 є більш зрозумілим, але у національних стандартах існує

конкретика, яка полегшує визначення справедливої вартості та надає змогу визначити, які саме витрати будуть включатися до собівартості при різних умовах надходження запасів на підприємство.

Розглядаючи, склад витрат, які не включаються до собівартості запасів, можна зробити висновок, що у міжнародному стандарті надане більш чітке роз'яснення, які витрати включаються до собівартості, а які ні, щодо національного, то в ньому також надається перелік витрат, але лише за елементами, а саме: понаднормові витрати та нестачі запасів; відсотки за користування позиками; витрати на збут; загальногосподарські та інші витрати.

У міжнародних стандартах перелік витрат, що не включаються у собівартість наступний: понаднормові суми відходів і матеріалів; оплата праці або інші виробничі витрати; витрати на зберігання, крім тих витрат, які зумовлені виробничим процесом і є необхідними для наступного етапу виробництва; адміністративні накладні витрати, не пов'язані з доставкою запасів до їх теперішнього місця розташування та приведення у теперішній стан; витрати на продаж.

Оцінка запасів при їх витрачанні за П(С)БО 9 та МСБО 2 здійснюється різними методами.

У національних стандартах собівартість визначається за допомогою методів FIFO (витрачання запасів перших за часом надходження), середньозваженої собівартості та ідентифікованої собівартості, а в міжнародних допускається метод стандартних витрат або метод роздрібних цін, а також LIFO (витрачання запасів за собівартістю останнього за часом надходження).

Використання методу LIFO в багатьох країнах заборонено, у тому числі і в Україні, оскільки він дає можливість маніпулювати прибутком у звітному році.

На нашу думку, цей метод для України взагалі є недоречним, оскільки у нашій країні досить високий рівень інфляції, який, на жаль, має тенденцію до зростання, а при такому методі залишок запасів оцінюється за заниженою вартістю, яка не відповідає ринковим цінам. При використанні методу LIFO запаси надходять на підприємство за зростаючими цінами, а за методом FIFO передбачається списання таких запасів за найменшою із цін, що призводить до того що запаси в балансі будуть відображатися за цінами, наближеними до ринкових та враховуватиметься фізичне старіння запасів, ймовірність закінчення

терміну придатності і зберігання тощо. Отже, застосування методу LIFO, який передбачений МСБО 2 є не актуальним для нашої економіки.

Проблеми гармонізації національних і міжнародних стандартів впливають також у спеціальному включенні обліку запасів брокерами товарних бірж: у П(С)БО 9 воно відсутнє, оскільки в українській економіці біржі мають поки що незначний розвиток, а у МСБО 2 є особливі зауваження, щодо правил обліку саме зазначених запасів.

Крім того, виникають певні труднощі у відображенні обліку запасів, придбаних за умовами відстрочення платежу: у національних стандартах немає спеціальних правил щодо цього питання, а у міжнародних є чітке визначення, що елемент фінансування має бути визнаний відсотковими витратами на протязі періоду фінансування [4].

Висновки. Дослідивши проблеми та питання, які виникають у бухгалтерському обліку і фінансовій звітності у процесі гармонізації їх із міжнародними стандартами, ми дійшли висновку: гармонізація національних стандартів з міжнародними суттєво полегшить співпрацю з іноземними інвесторами і Україна стане більш конкурентноспроможною країною.

Але, щоб наблизити П(С)БО до МСБО, необхідно ретельно всебічно проаналізувати всі виникаючі аспекти, оскільки в міжнародних стандартах є як позитивні так і негативні сторони, які є не придатними для реалізації на території України. Ці недоліки необхідно вивчити і надати їм критичну оцінку, а саме, визначити, до чого це може призвести у кінцевому результаті.

У той же час перехід на міжнародні стандарти надасть можливість досягти прозорості та ясності у методиці бухгалтерського обліку та складанні фінансової звітності, яка буде задовольняти іноземних інвесторів.

Література

1. Жук, В. М., et al. Особливості обліку виробничих запасів при використанні П(С)БО та МСФЗ / Холостова Ю.В. // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії № 52. – 2013. – с.243.
2. Кирилюк Б.Л. Напрями гармонізації бухгалтерського обліку запасів та відображення у фінансовій звітності України

відповідно до стандартів GAAP / Б.Л. Кирилюк // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – №3(33). – 2015. – С. 25-29.

3. Коблянська Г.Ю. Порівняльна характеристика ПСБО 9 «Запаси» і МСБО 2 «Запаси» / Г.Ю.Коблянська, К.О.Ревенко// Економіка: теорія та практика №2. 2014. - С. 50-56.

4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси» / Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]: від 01.01.2012// Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_020.

5. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. №291, зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. N 2755-VI, зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://kodeksy.com.ua/podatkovij_kodeks_ukraini.htm

7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999р № 318 зі змінами і доповненнями N 627 (z1242-13) від 27.06.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

8. Положення стандарт бухгалтерського обліку 9 «Запаси» затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 № 246, із змінами і доповненнями від z0008-13 від 01.01. 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.

9. Скрипник М. І. Сучасний підхід до організації обліку запасів на підприємстві [Електронний ресурс] / М. І. Скрипник, А. М. Галатенко // Ефективна економіка. - 2015. - Вип. 11. - Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4485>.

1. Zhuk, V. M., et al. Osoblyvosti obliku vyrobnychykh zapasiv pry vykorystanni P(S)BO ta MSFZ / Kholostova Yu.V. // Naukovi pratsi Poltav'skoyi derzhavnoyi ahrarnoyi akademiyi # 52. – 2013. – s.243.

2. Kyrylyuk B.L. Napryamy harmonizatsiyi bukhhalters'koho

obliku zapasiv ta vidobrazhennya u finansoviy zvitnosti Ukrayiny vidpovidno do standartiv GAAP / B.L. Kyrylyuk // Problemy teorii ta metodolohiyi bukhhalters'koho obliku, kontrolyu i analizu #3(33). – 2015.

3. Koblyans'ka H.Yu. Porivnyal'na kharakterystyka PSBO 9 «Zapasy» i MSBO 2 «Zapasy» / H.Yu.Koblyans'ka, K.O.Revenko// Ekonomika: teoriya ta praktyka #2. 2014. - S. 50-56.

4. Mizhnarodnyy standart bukhhalters'koho obliku 2 «Zapasy» / Ministerstvo finansiv Ukrayiny [Elektronnyy resurs]: vid 01.01.2012// Rezhym dostupu: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_020.

5. Plan rakhunkiv bukhhalters'koho obliku aktyviv, kapitalu, zobov'yazan' i hospodars'kykh operatsiy pidpryyemstv i orhanizatsiy, zatverdzhenny nakazom Ministerstva finansiv Ukrayiny vid 30.11.1999r. #291, zi zminamy i dopovnennyamy [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

6. Podatkovyy kodeks Ukrayiny vid 02.12.2010 r. N 2755-VI, zi zminamy i dopovnennyamy [Elektronnyy resurs]. - Rezhym dostupu: http://kodeksy.com.ua/podatkovij_kodeks_ukraini.htm

7. Polozhennya (standarty) bukhhalters'koho obliku 16 «Vytraty» Nakaz Ministerstva finansiv Ukrayiny vid 31.12.1999r # 318 zi zminamy i dopovnennyamy N 627 (z1242-13) vid 27.06.2013 [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

8. Polozhennya standart bukhhalters'koho obliku 9 «Zapasy» zatverdzheno nakazom Ministerstva finansiv Ukrayiny vid 20.10.1999 # 246, iz zminamy i dopovnennyamy vid z0008-13 vid 01.01. 2015 [Elektronnyy resurs]. – Rezhym .dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.

9. Skrypnyk M. I. Suchasnyy pidkhid do orhanizatsiyi obliku zapasiv na pidpryyemstvi [Elektronnyy resurs] / M. I. Skrypnyk, A. M. Halatenko // Efektyvna ekonomika. - 2015. - Vyp. 11. - Rezhym dostupu: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4485>.

***Рецензент:** Лоханова Н.О. д.е.н., професор, зав. кафедри обліку та аудиту Одеського національного економічного університету..*

14.11.2016